

## Brussels Overleg Thuislozenzorg

### Verslag van de vergadering van 21 april 2017

**Aanwezig:** Vincent Desirote (OCMW St-Gillis), Grégoire Kireeff (GOB-dienst huisvesting), Vincent Manteca (Samusocial), Anne-Sophie Verriest (GGC), Geneviève Loots (MDM), Jasper De Witte (la Strada), Amaury Villers (COCOF), Birger Blancke (Bico-Federatie), Betty Nicaise (FDSS), Jean Peeters (Gemeenschappelijk daklozenfront), Claire Masson (MIVB), Pierre Ryckmans et Adrienne Vanvyve (Straatverplegers), Cédric Strebelle (coördinatie thuislozen Elsene)

**Excusés:** Annick Mandane (COCOF), Christine Vanhessen (AMA), Brigitte Paternostre (GGC), Isabelle Etienne (La Strada)

**Voorzitter:** Yahyâ H. Samii, directeur van la Strada

**Verslaggever:** Annette Perdaens (la Strada)

#### 1. Goedkeuring van het verslag van 17 februari 2017

Het verslag wordt goedgekeurd.

#### 2. Presentatie van de actie "Ontmoeting voor een woning" door de Straatverplegers, gepresenteerd door Pierre Ryckmans et Adrienne Vanvyve.

##### **Beschrijving van de actie:**

De geplande actie organiseert een onderzoek aan de hand van gesprekken om informatie te verzamelen m.b.t. de levenskwaliteit en situatie van thuis- en daklozen. **Deze bevraging is enkel gericht op het bepalen van een profiel van personen die op straat leven.** De telling die in 2014 gerealiseerd werd door La Strada en haar partners, heeft destijds 400 personen geteld. Die enquête (ondanks de verklaringen, in het bijzonder in de media) is in geen geval een telling (die regelmatig wordt georganiseerd door la Strada en haar partners, met een specifieke methode en karakteristieken). Het is een aanvulling op de officiële telling omdat ze zich richt op een deel van de doelgroep (personen die op straat leven). Het doel is niet om het aantal personen te tellen, maar om na te gaan wie de doelgroep is. Het gaat om het beter leren kennen van deze personen en vervolgens zich een idee te vormen over **de beste oplossing** voor hen.

Na de enquête wordt er een campagne opgezet die 400 woningen (volgens het vooropgestelde cijfer uit 2014) voor de doelgroep wil vinden.

##### **De werkwijze:**

- Methodologisch model uitgetest in het buitenland (niet in België) en opgezet door de vzw Community Solutions, m.b.t. bescherming ten opzichte van het sterfterisico, op basis van 5 criteria:
  - Het individuele parcours
  - De risico's voor zichzelf en voor anderen
  - Geestelijke en lichamelijke gezondheid en verslavingen
  - Mogelijkheid om aan zijn eigen behoeften tegemoet te komen
  - Omgeving

- Belang van een resultaatsvergelijking met andere landen
- Doel: dynamische bewustmaking creëren over thuis- en dakloosheid bij de burgers
- Alle andere drijvende krachten zijn welgekomen. De straatverplegers hebben de actie opgestart, maar de organisatie wordt gedeeld met de partnerorganisaties. De volgende organisaties zijn reeds partner: Habitat & Humanisme, Entraide St-Gillis, SMES, Forum – Brussel tegen ongelijkheid en het Rode Kruis.
- Er wordt samengewerkt met een diverse groep vrijwilligers. Tijdens het eerste gesprek toont een hulpverlener aan de vrijwilliger hoe de persoon moet bevraagd worden.  
2 onderdelen: 3 gespreksavonden ('s avonds en 's nachts), gesloten vragen, de personen worden geïdentificeerd met naam en toenaam, daarna encoding van de antwoorden  
Verdeling van de vrijwilligers onder 4 categorieën: interviewers, personen die encoderen, personen die het onthaal verzorgen en verslaggevers (video, foto...).

## Vragen en enkele antwoorden:

- Als deze bevraging een sensibilisatiedynamiek bij een breder publiek wil creëren, waarom werd er dan niet gebruik gemaakt van de gelegenheid om een strijd tegen discriminatie op de huisvestingsmarkt te ontwikkelen? De verschillende drempels naar huisvesting moeten worden bloot gelegd.
- Welke kanalen werden gekozen om de sector te informeren? Contacten via de werkgroep, contacten in het kader van straathoekwerk, in de MIVB stations. Op 10 mei wordt er een grote oproep gelanceerd in de media en de sector.
- Vrijwilligersbeheer: er werden vrijwilligers gevonden via de hogescholen, sociaal werkers, sociologen, antropologen... Gezochte talen: Roemeens, Pools, Russisch... Elke vrijwilliger krijgt een verplichte vorming van 4 uur (m.b.t. de context, de vragenlijst, de methoden van aanpak, oefeningen in duo...).
- Waarom 400 personen? Dit aantal is enkel een referentiepunt. De essentie is het vinden van een oplossing voor de huisvestingsbehoeften van deze personen.
- Waarom werd er niet eerder gezocht naar gegevens in de jaarrapporten van de Samusocial of Dokters van de wereld?
- Riskeert deze actie geen valse hoop te creëren? De actie zal tijd en energie vragen van veel verschillende actoren (vrijwilligers, dak- en thuislozen) terwijl er nog altijd geen oplossingen zijn op het vlak van huisvesting. Het project wil hoop geven zodat de burger zich op een correcte manier positioneert ten opzichte van de persoon die dak- of thuisloos is, zoals een soort 'beschermengel'. Ten opzichte van de overheid hopen de Straatverplegers dat de vraag antwoorden zal creëren door via een soort 'elektroshock' te komen tot het aanmoedigen van een debat tussen burgers en het verantwoordelijke beleid.
- Hoe wordt de informatie m.b.t. de geïnterviewde personen onthult? Wat zal er gebeuren met de verzamelde gegevens (zoals de geschiedenis, sociaal-economische kenmerken, medische gegevens...)? Wie zal daar toegang tot hebben? Op welke voorwaarden? Hoe wordt er prioriteit gegeven aan bepaalde profielen? Welke informatie wordt er doorgegeven en aan wie? Wat betreft de verzamelde gegevens: de nodige maatregelen werden getroffen bij de privacycommissie. Samen met de andere organisaties zal er een protocol voor de gegevensuitwisseling gecreëerd worden. In eerste instantie zullen ze geëncodeerd worden in een databank. Er wordt prioriteit gegeven o.b.v. de scores die ons meer vertellen over de graad van kwetsbaarheid van de personen.

- Hoe zit het met mensen zonder wettig verblijf? De Polen zijn in de meerderheid bij de straatdoden...

## **Positieve ervaringen:**

De preventiedienst van Elsene organiseert sinds kort een thuislozenoverleg. De vergadering op 27 april wil de gespecialiseerde actoren en de gemeentediensten samenbrengen om duurzame oplossingen te vinden m.b.t. dagonthaalcentra, huisvesting en in het bijzonder de informatie- en communicatie-instrumenten. Verschillende initiatieven ontwikkelen zich: een huisvestingswerkgroep en het festival SolidarXL (met standen voor verschillende vzw's) op 27 en 28 mei heeft als thema thuisloosheid. De opbrengsten van dit festival gaan naar de vzw 'RollingDouches'.

## **De aandacht wordt gevestigd op bepaalde essentiële aspecten van vrijwilligerswerk t.o.v. professionalisme:**

- Aandachtig zijn voor:
  - Vertekend beeld van de realiteit van dak- en thuislozen (zoals bijvoorbeeld: "ze doen niets!")
  - Beroep doen op de privé-sector als reactie op het groeiende tekort in de openbare sector
  - Gebruik maken van de complementariteit tussen (begeleide) burgers en professionele hulpverleners.
- Opletten voor mogelijke misverstanden wanneer hulpverleners moeten inspringen voor vrijwilligers, die zich bijvoorbeeld in een onhoudbare situatie bevinden waarbij ze niet weten wat te doen en riskeren problemen te creëren. Dergelijke situaties kunnen op hun beurt ervoor kunnen zorgen dat de daden van de hulpverleners in diskrediet worden gebracht. Dit toont aan dat er een begeleiding voor de vrijwilligers op lange termijn nodig is.
- Ten slotte: besteed in het bijzonder aandacht aan het gegevensbeheer en –bescherming van de personen in kwestie.

## **3. Debat en standpunt t.o.v. de ordonnantie betreffende de noodhulpverlening en integratie aan thuislozen. Presentatie van de wijzigingen voorgesteld door de federaties AMA en BICO.**

### **Laatste informatie:**

- De missie van het comité van experts is veranderd: het project zal hoofdstuk per hoofdstuk worden behandeld, met de overeenkomstige experts in het kader van concrete debatten over de ordonnantie en de besluiten.
- Het standpunt van de privacycommissie werd gevraagd over de eerste versie van de ordonnantie.
- De sectie Sociale Bijstand van de adviesraad werd nog niet geconsulteerd door het beleid.
- Bepaalde diensten hebben hun opmerkingen geformuleerd, waaronder de OCMW's en Dokters van de wereld.
- De pers werd ingeschakeld.
- De kabinetten verzekeren dat alle geformuleerde standpunten van de actoren op het terrein onderzocht worden en in rekening worden gebracht.

### **De Bico-federatie spreekt in naam van de 2 federaties.**

3 verzoeken:

- Wil doorgaan met de werkzaamheden met de kabinetten
- Wacht op antwoorden voor de gestelde vragen
- Is vragende partij voor expertencomité's

De federaties hebben een brief geschreven aan de kabinetten en stellen wijzigingen voor m.b.t. de basisprincipes: de persoon staat centraal in de bekommernissen, objectieve noden, niet-lineaire hulpverlening, de middelen, de problematiek betreffende huisvesting en ouderschap, het administratieve statuut (dat geen rem mag zijn voor de hulp), geen vermelding van de missie van la Strada, de federaties en de huizenjagers, de beperkte actie t.o.v. mensen zonder wettig verblijf, preventie...

De federaties hebben echter geen positie ingenomen over de elementen die niet helder zijn, ze wachten op een uitleg.

## Opmerkingen

- De ordonnantie vermeldt nergens de ETHOS-categorie "instabiele huisvesting", waaronder personen die voorlopig bij vrienden of familie verblijven, vallen. De bezorgdheden werden geuit betreffende de wijziging van de referentie-adressen (afschaffing van dit adres bij andere actoren dan de OCMW's).
- De definitie voor 'maraude' in de ordonnantie komt absoluut niet overeen met de realiteit op het terrein. Het dient onderscheiden te worden van straathoekwerk. Welke zijn de betrokken diensten? Hebben we gesubsidieerde teams nodig, die enkel rondgaan in de stad OF is er een minimum aan vereisten nodig om te kunnen voldoen aan de doelstellingen?
- Hoe zit het met de medische diagnose?
- Verwaarloos de gebruikte semantiek niet, ze heeft namelijk een zeer belangrijke impact in het kader van subsidiëring.
- Gaat de ordonnantie verder op de ingeslagen weg of is er een toekomstvisie?
- De nood- en integratiemissies zijn onevenwichtig, in het bijzonder betreffende de gedeelde dossiers en de toegevoegde waarde die hen werd toegeschreven. Wat is hun interventiegebied? Voorbeeld: sociaal dossier. Hoe wordt dit gedeeld? Welke meerwaarde wordt er aan gegeven? Het zou meer zinvol zijn om de scheiding tussen integratie en nood af te schaffen.
- Wat zal er gebeuren met de vzw Ariane, m.b.t. hulp op korte termijn en noodhulpverlening?
- Er werd niets vermeld over de uitstroom, terwijl er wel wordt gesproken over vragen betreffende de instroom in dak- en thuisloosheid.
- Wat wordt er gedaan op lange termijn? Er werd niets gespecificeerd.
- Preventie werd niet vermeld.
- Wat zijn de linkers met de andere sectoren? Het is belangrijk om permanente contacten te creëren met aanverwante sectoren, zoals geestelijke gezondheidszorg, de 'maisons médicales', drughulpverlening, ziekenhuizen...
- Met betrekking tot migranten vermeldt het officiële discours steeds de federale verantwoordelijkheid. Opgelet: de ordonnantie verbiedt de zorg niet, maar subsidieert ze ook niet. Niemand neemt zijn verantwoordelijkheid op. De realiteit komt absoluut niet overeen met de juridische en institutionele argumentering.
- Wat is de impact van noodhulpverlening op de dagcentra?

- Het onderscheid tussen overleg en coördinatie is zeer onduidelijk. Het overleg ("binnen") is hetgene wat gebeurt tijdens onze vergaderingen: delen van reflectie, de voorzetting van mogelijke oplossingspistes, de intentie om elkaar beter te leren kennen, praktijkuitwisseling en een koppeling tussen het beleid en het terrein om elkaar beter te kunnen begrijpen. De coördinatie ("boven") werkt daarentegen beter onder elkaar waarbij wordt bepaald wie wat en hoe doet. Op welke manier op iets beroep doen? Via welke procedures? Wat verwachten we van de coördinatie-organismen en wat is hun belangstelling voor thuis- en daklozen?

## **De coördinatie:**

### Positie van la Strada t.o.v. de BIS

- Welke rol wordt er aan de BIS toegekend? Het zal in elk geval onderscheiden worden van het huidige werk van la Strada (als observatorium/onderzoek, overleg/informatie).
- Het idee bestaat uit het zoeken naar een meerwaardemodel voor de sector, volgens 2 principes:
  - Hoe versterken we de dagelijkse coördinatie binnen onze teams?
  - Welke voordeel wordt daar uit gehaald en wat betekent het concreet?
- We kunnen eveneens inzetten op de coördinatie omtrent de individuele situatie van de dak- of thuisloze persoon en met zijn/haar actieve participatie (wat "kliniek" wordt genoemd"). Deze methode wordt onder andere gehanteerd in de sector van de geestelijke gezondheidszorg.

### Vragen/Opmmerkingen:

- Wat gebeurt er met de territoriale competenties van de OCMW's? Welke reflecties en verdeling moeten er worden voorgesteld zodat alle gemeenten zich betrokken voelen? Momenteel hebben de publieke diensten toegang tot de kruispuntbank, maar er wordt geconstateerd dat de updates vertragingen oplopen en dat de POD Maatschappelijke Integratie zich dikwijls moet uitspreken over conflicten m.b.t. territoriale competenties.
- Welke rol wordt er uitgeschreven voor de huidige coördinatiecentra?
  - Voorbeeld van de gemeente Elsene: Tot voor kort werkte elke dienst op zichzelf, maar momenteel zitten ze rond de tafel om zich op elkaar af te stemmen en te leren kennen. De gemeentelijke eigendommen hebben bijvoorbeeld appartementen en herhuisvesting ter beschikking gesteld voor de opvang van Roma. Er wordt in de eerste plaats overlegt en daarna start de sectoroverschrijdende coördinatie binnen de gemeente.
  - Ander voorbeeld uit Limburg: De partners verlaten de vergadering niet zolang er geen oplossing is gevonden. De NMBS handelt op dezelfde wijze in bepaalde gevallen. Deze taak kan enkel worden uitgevoerd binnen kleine werkgroepen.
- In het geval van persoonsgebonden coördinatie is het vooral moeilijk om de nieuwe werklogica toe te passen (de logica waarbij er wordt overlegd met de persoon zelf); de tijd die er moet voor worden voorzien, de motivatie van de hulpverleners... De (energievretende) tijd die moet worden besteed aan dit type werk, wordt niet in rekening gebracht in de verschillende ordonnanties en Brusselse decreten.

## **Advies als overlegcomité**

Het Overleg is overeengekomen om advies te verlenen op basis van de impact van de ordonnantie op dak- en thuisloze personen: wat zal er voor hen veranderen?

Welke stappen worden voorzien voor deze adviesverstrekking?

La Strada zal dit advies opstellen in naam van het Overleg. Om het proces te versnellen, zal er worden verder gewerkt via mail.

#### **4. Divers**

- In mei wordt er een 'middag van la Strada' georganiseerd omtrent beroepsgeheim
- Het rapport van de telling van 2016 & 2017 zal in juni worden gepubliceerd. Op 27 april wordt er een vergadering georganiseerd om het rapport goed te keuren.
- Huldiging- en afscheidsceremonie van het Collectief Straatdoden: 3 mei om 11u in het stadhuis van Brussel.